

MINI GUIDE

Kako preseči državne meje na področju trajnostnega prostorskega razvoja v Alpah?

ZAKAJ PRESEČI DRŽAVNE MEJE?

Alpske regije se soočajo z naraščajočimi potrebami po površinah, namenjenih stanovanjski gradnji, prometu, proizvodnji in turizmu. Istočasno naraščajo potrebe po trajnostnem upravljanju z viri in ohranjanju naravnih območij ter kulturne pokrajine. Politike prostorskega načrtovanja, ki so že v veljavi in namenjene zmanjšanju razlik ter povečevanju kohezije, se morajo nadaljevati in prilagoditi na način, da hkrati izpolnijo zaščitno funkcijo. Čeprav številne probleme v Alpah lahko rešujejo pristojne lokalne in regionalne oblasti, nekateri problemi ostajajo rešljivi samo na transnacionalni ravni in terjajo skupne ukrepe alpskih držav. Natančneje, državne meje, ki sekajo funkcijsko homogena območja, so tudi meje različnih upravnih sistemov. Razlike v pristojnostih ter pravnih, institucionalnih in organizacijskih pogojih ovirajo učinkovito upravljanje čezmejnih vprašanj.

Številna vprašanja prostorskega razvoja Alp jasno zahtevajo čezmejno in transnacionalno sodelovanje. Sem sodijo trajnostna raba in upravljanje naravnih virov, prometna infrastruktura, ohranjanje biotske raznovrstnosti in varovanje pred naravnimi nesrečami. Tako sodelovanje prispeva k večji učinkovitosti in uporabnosti rezultatov. Primeri so npr. razvoj skupnih metod in podatkovnih baz pri monitoringu naravnih nesreč in trajnostni rabi naravnih virov, skupni in

usklajeni pristopi pri podpori majhnim in srednje velikim podjetjem (MSP) ter skupna promocija alpske dediščine.

Poleg regionalnih oblasti takšno sodelovanje vključuje tudi znanstvene ustanove, lokalne skupnosti, nevladne organizacije in transnacionalna omrežja.

Kako lahko postanete del transnacionalnih dejavnosti?

1 PRIDRUŽITE SE ENEMU OD ALPSKIH TRANSNACIONALNIH OMREŽIJ!

V zadnjih dveh desetletjih so bila v Alpah ustanovljena različna transnacionalna omrežja. Njihov namen je izvajanje določil Alpske konvencije na lokalni in regionalni ravni. Pri sodelovanju s ciljem varovanja gorskih območij lokalni akterji delijo izkušnje in znanje prek svojih omrežij, prav tako tudi skupne predstavitve alpske narave in družbe. Transnacionalna omrežja predstavljajo nove modele usklajevanja in upravljanja ter novo politiko horizontalnih povezav. Povezujejo številne ljudi in skupine, ki se med drugim ukvarjajo z zaščito in trajnostnim razvojem Alp (CIPRA), zaščitenimi območji (Alparc), občinami (Alliance in the Alps), malimi podjetji (NENA), mesti (Alpine Town of the Year), raziskavami (ISCAR) in turističnimi območji (Alpine Pearls). Dobra možnost je tudi vključevanje v omrežja gorskih območij zunaj Alp (Euromontana, Mountain Partnership).

2 SODELUJTE PRI TRANSNACIONALNIH IN ČEZMEJNIH PROJEKTIH!

Finančna podpora programa Alpine Space omogoča partnerjem iz sedmih alpskih držav premagovanje nacionalnih meja in spodbuja skupni trajnostni prostorski razvoj na transnacionalni ravni. Druga vrsta evropskega teritorialnega sodelovanja je čezmejno sodelovanje, ki se še bolj osredotoča na težave, ki nastanejo zaradi stika dveh različnih upravnih sistemov ter na vprašanja, pomembna za regiji na obeh straneh meje. Na tak način transnacionalni projekti zagotavljajo rešitve ne le za vključene regije, pač pa tudi za podobne probleme v drugih regijah. Med številnimi uspešnimi projekti so predstavljeni trije primeri:

AlpHouse (Alpine Building Culture and Ecology)

Projekt je skušal povečati konkurenčnost regionalnih MSP pri znanju, veščinah in orodjih za vrhunsko obnovo starih alpskih stavb. Ti izpolnjujejo najvišje standarde energetske učinkovitosti in poudarjajo lokalne rešitve, usmerjene v skupno transnacionalno razumevanje kakovosti pri prenovi in vrednot tradicionalne arhitekture.

ALP FFIRS (Alpine Forest Fire Warning System)

Projekt je izboljšal gozdno požarno varnost v Alpah z oblikovanjem skupnega sistema opozarjanja, temelječega na oceni vremenskih razmer, ki lahko povzročijo požare. Glavni cilj je bil razviti orodje za podporo odločanju tistim, ki sodelujejo pri preprečevanju gozdnih požarov. Orodje sestoji iz dnevne ocene ravni požarne nevarnosti (po enotni Alpine Forest Fire Danger lestvici) in napovedi kritičnih obdobj vnaprej.

PermaNET (Permafrost Long-Term Monitoring Network)

Projekt je na osnovi že obstoječih in na novo postavljenih merilnih postaj vzpostavil mrežni monitoring za spremljanje razvoja permafrosta na celotnem območju Alp. Združevanje vseh podatkov in izkušenj raziskav permafrosta omogoča boljše poznavanje naravnega pojava in s tem varovanja pred naravnimi nesrečami, ki so lahko z njim povezane.

3 REDNO SREČUJTE SVOJE PARTNERJE Z DRUGE STRANI MEJE!

Za reševanje čezmejnih vprašanj bi moral biti prisoten stalen dialog med predstavniki obeh strani v obliki rednih srečanj ali podprt z drugimi komunikacijskimi kanali, kot so informacijske platforme in družabni mediji. Priložnost za srečevanje sosedov ter izmenjavo mnenj, zamisli in pomislekov so tudi konference, projektni sestanki in skupne delavnice.

4 VZPOSTAVITE ČEZMEJNO REGIJO!

Za nadgraditev čezmejnih odnosov lahko ustanovite čezmejno regijo ali pa zagotovite kak drug okvir za stalno sodelovanje dveh sosednjih območij, ki delita iste razvojne izzive. Obravnava lahko eno področje sodelovanja ali, še bolje, skupno načrtovanje razvoja za celotno čezmejno funkcionalno območje na različnih področjih skupnega interesa.

Kot je razvidno iz podatkov Združenja evropskih obmejnih regij (Association of European Border Regions; http://www.aebr.eu/en/members/list_of_regions.php), je bilo v Evropi ustanovljenih več kot dvesto organov čezmejnega sodelovanja. Še posebej pogosti so na gorskih območjih (na primer v Alpah in Pirenejih). Predstavljena sta dva tipična primera:

- **Delovna skupina alpskih regij / The Working Community of Alpine Regions / Arbeitsgemeinschaft Alpenländer (ARGE ALP; www.argealp.org)**
Delovna skupina je bila ustanovljena leta 1972 in zajema Bavarsko (Nemčija); kantone Grisons, St. Gallen, in Ticino (Švica); regijo Lombardijo, avtonomno pokrajino Bolzano – Južno Tirolsko in Trentinsko (Italija); ter zvezne dežele Tirolsko, Solnograško in Predarlško (Avstrija). Njene glavne naloge so opozarjanje na probleme, povezane z Alpami, krepitev vpliva na odločitve centralnih vlad in evropskih institucij, sodelovanje z drugimi alpskimi in zunajalpskimi organizacijami na področjih skupnega interesa, ki so za Alpe pomembna (npr. ekološko, kulturno, socialno in gospodarsko), krepitev čezmejnega sodelovanja v Alpah in krepitev medsebojnega razumevanja med območji znotraj in zunaj Alp.
- **L'Espace Mont Blanc (<http://www.espace-mont-blanc.com>)**
L'Espace Mont-Blanc je pobuda za čezmejno sodelovanje, ki združuje petintrideset občin iz Savoje in Visoke Savoje (Francija), doline Aoste (Italija) in kantona Valais (Švica). Poglavitna področja sodelovanja

so trajnostni razvoj, gorsko kmetijstvo, varstvo narave in krajine, integrirani turizem in promet.

5 UPORABLJAJTE WIKIALPS: WWW.WIKIALPS.EU!

WIKIAlps, wiki istoimenskega projekta, vam lahko pomaga presegati državne meje na področju trajnostnega prostorskega razvoja v Alpah. To je dinamična platforma, ki zagotavlja operativne in za uporabo pripravljene informacije o prostorskem razvoju za celotno območje Alp, gledano iz treh različnih perspektiv:

- Projektna perspektiva, ki ponuja pregled prostorskih razvojnih projektov in njihovih rezultatov.
- Politična perspektiva, ki prinaša uradne dokumente prostorskega načrtovanja na ravni regije kakor tudi na transnacionalni ravni.
- Perspektiva deležnikov, ki ponuja seznam pristojnih ustanov, vključenih v prostorski razvoj Alp.

Spletna stran www.wikialps.eu je namenjena oblikovalcem politik, javnim uslužbencem, raziskovalcem, podjetnikom in drugim zainteresiranim članom javnosti. Uporabnikom omogoča uporabo njenih vsebin, lahko pa tudi aktivno prispevajo k njenemu razvoju. WIKIAlps nudi enostaven dostop do podatkov o prostorskem razvoju tudi za regije ali države zunaj Alp. Ta način omogoča delitev informacij in znanja, prav tako pa omogoča hitro iskanje projektnih rezultatov, pomembnih dokumentov in stikov za bodoče sodelovanje. Za več informacij si oglejte tudi mini-vodič »Kako uporabljam WIKIAlps wiki«.

www.wikialps.eu
info@wikialps-project.eu

